

تحلیل رابطه میان ویریسم رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب عمل ویریسم

تاریخ دریافت:	۹۲/۲/۲۸	امین رودانی ^۱
تاریخ پذیرش:	۹۲/۳/۲۷	رضا رئیسی وانانی ^۲
		جعفر ناظر حضرت ^۳

چکیده

مقاله پیش رو از دیدگاه افکار عمومی، به بررسی نقش، تأثیر و بازخورد عوامل ویریسم رایانه ای در امنیت روانی و فرهنگی فرد مرتکب عمل ویریسم پرداخته و در این راستا می‌کوشد تا ضمن بررسی رابطه مذکور، به معرفی عوامل ویریسم رایانه ای مختل کننده امنیت روانی فردی نیز بپردازد.

با توجه به ماهیت پژوهش، روش تحقیق در آن، توصیفی و از بعد نحوه گردآوری داده‌ها از نوع پیمایشی است. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده شده و نمونه‌گیری بر اساس رابطه کوکران و به روش تصادفی طبقه‌بندی شده انجام گرفته است. برای پاسخ به سؤالات مطروحه، ۳۸۳ نفر از ساکنان مناطق ۴ و ۱۲ شهرداری شهرستان کرج در سال ۱۳۹۰ به عنوان نمونه آماری این پژوهش انتخاب شده‌اند.

برای آزمون فرضیه با توجه به مقیاس و طیف متغیرها، از آزمون استقلال استفاده شده و نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین عوامل ویریسم رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب عمل ویریسم رابطه وجود دارد. به این ترتیب که ویریسم در حوزه دنیای مجازی، امنیت روانی موجود در فرد را کاهش داده است و او را به سوی اعمال مجرمانه در این زمینه سوق می‌دهد.

همچنین عواملی چون سایت‌های نمایش دهنده تصاویر جنسی، عریان‌نگاری و ترویج فرهنگی، سایت‌های دوست‌یابی، سایت‌های گفتگو و محاوره اینترنتی، نشر تصاویر خصوصی و خانوادگی دیگران، سایت‌های نشر تصاویر ویدئویی به ترتیب به عنوان مهمترین عوامل ویریسم رایانه ای تأثیرگذار در کاهش امنیت روانی فرد بیان شدند.

واژه‌های کلیدی: جرایم رایانه ای، چشم چرانی، هرزه‌نگاری، شبکه‌های اجتماعی، امنیت روانی

مقدمه

ساخت رایانه به عنوان یکی از بزرگترین دستاوردهای بشر در طول تاریخ می باشد که تأثیر شگرفی بر آموزش، اقتصاد، نحوه ارتباطات، تعاملات اجتماعی و فرهنگ غالب جوامع داشته است.

بنابراین از نقش سازنده رایانه و اینترنت در دنیای مجازی و واقعی و دستاوردهای بی بدیل آن نمی توان به سادگی عبور کرد؛ اما از این مسئله نیز نمی توان گذشت که رایانه، اینترنت و دنیایی که نسخه دیجیتال شده دنیای واقعی است، محیطی را ایجاد کرده که در آن می توان انواع و اقسام جرایمی را شاهد بود که بدون توجه به حدود دینی و انسانی رخ می دهند.

شناخته بودن افراد، گروه ها و سازمان ها و مسئولیت آنها در قبال جامعه و محصور بودن در دنیای واقعی سبب می شد که فرآیند کنترل در آن امکان پذیر باشد. اما در دنیای مدرن فرا فرهنگی اینترنت، برای ورود به هیچ پایگاه اینترنتی یا هیچ کشوری مجوز عبور یا پاسپورت و یا ویزایی نیاز نیست و به طور مشخص آنچه هست یک دنیای آزاد با کم ترین حد و مرز ممکن و کمترین میزان توجه به مسائل و ملاحظات فرهنگی جوامع می باشد. لذا از آنجایی که محیط مجازی هیچ مرزی ندارد، مشکلات فراوانی را در پیش روی ایجاد امنیت روانی، اجتماعی، اخلاقی و توسعه فرهنگی جوامع قرار داده و بیش از پیش نیروی های نظامی و انتظامی کشورها را با چالش امنیت روانی و اخلاقی جامعه مواجه ساخته است.

هر چند با رایانه توفیقات بزرگی به دست آمده ولی همین حضور همه جانبه موجب می شود تا جرایم رایانه ای نیز به عرصه های مختلف راه یابند. بنابراین رایانه نه تنها ابزاری برای وقوع جرم است و از آن می توان در انجام یک عمل مجرمانه سود جست، بلکه می تواند در قالب محیط اعمال جرم نیز مورد استفاده قرار گیرد. جرایم رایانه ای تمامی تعاریف قدیمی از جرم را به چالش کشیده و به مجرمین کمک می کنند تا بدون خروج فیزیکی از محل سکونت، بزرگ ترین سرقت های تاریخ را از بانک های معتبر که به وسیله ده ها محافظ و دستگاه های هشدار دهنده حفاظت می شود؛ انجام دهند. از این رو اینترنت نه تنها فضایی بسیار متفاوت با محیط طبیعی ایجاد کرده، بلکه وقوع جرم از کشوری به کشور دیگر را نیز بسیار آسان کرده است و بدین ترتیب هر چه کشورها پیشرفته تر می شوند، جرایم اینترنتی آنها نیز بیشتر شده و خطراتی که به وجود می آورند که آسیب های اجتماعی بیشتری را در پی خواهد داشت.

بیان مسئله و اهمیت موضوع

یکی از مهمترین مؤلفه های زندگی بشری که وجود آن در هر جامعه ای، از ضروریات محسوب شده و بدون آن زندگی سعادتمندانه برای آحاد مردم امکان پذیر نیست، مسأله مهم و حیاتی «امنیت روانی» فردی و اجتماعی می باشد. امری که در واقع خاستگاه و زیربنای تمامی امور بوده و در فقدان آن هیچ گونه فعالیت فردی یا گروهی دیگری در عرصه های مختلف صنعتی، فرهنگی، اجتماعی، هنری، اقتصادی، سیاسی و ... انجام پذیر نخواهد بود. از همین رو است که تمامی اندیشمندان و محققان جامعه بشری از «امنیت روانی» به عنوان نخستین نیاز اجتماع یاد کرده و مسئولین را به تأمین و ایجاد آن توصیه نموده اند.

با ورود انسان به هزاره دوم میلادی همچنان امنیت روانی مهمترین نیاز جامعه بشری تلقی می شود و چه بسا که با افزایش تنوع در جرایم و گسترش حیطه و حوزه عملیاتی مجرمین در این عصر، امنیت روانی اهمیت دوجندانی نیز یافته است. لذا باید اذعان نمود که در عصر حاضر همچنان شاهد جرم و جنایت های بی شماری هستیم که از نظر ماهوی دچار تغییر نشده، اما از نظر استفاده از ابزارها و وسایل گوناگون تغییرات شگرفی را به خود دیده اند. (ورسلی، معیدفر، ۱۳۷۸)

پیدایش رایانه، اینترنت و رواج تکنولوژی فناوری اطلاعات و ارتباطات از جمله این تغییرات است که به رغم خدمات ارزنده، تبدیل به ابزار و تهدید جدیدی علیه حقوق افراد، گروه ها و جامعه شده تا جایی که منافع کشورها را نیز مورد هجوم خود قرار داده است. بنابراین عوامل اختلال در امنیت روانی فردی و اجتماعی که همگی با مسائل اخلاقی، دینی و مذهبی درون جامعه و دنیای واقعی مرتبط بوده اند در اثر تغییر و تحولات قرن حاضر، دچار تحول شده و با گسترش چشمگیر دامنه استفاده از رایانه و اینترنت می توان مشاهده کرد که جرایم مرتبط با این حوزه مجازی با انتقال به درون دنیای واقعی، به عنوان عاملی برای نقض امنیت روانی فردی و اجتماعی تبدیل شده اند.

لیکن با وجود نمایان شدن نقش مخرب جرایم سایبری در تهاجم فرهنگی و جنگ نرم، همچنان ناملموس بودن جرایم روانی این حوزه باعث شده است که نقش جرایم سایبری و به ویژه ویریسیم رایانه ای به عنوان محرکی برای به چالش کشیدن امنیت روانی در فرد نادیده گرفته شود.

چالش های متعددی چون افزایش آسیب های فردی و اجتماعی متأثر از رسانه های نوین

ارتباطی، گسترش مخرب تعداد و حوزه فعالیت شبکه های اجتماعی اینترنتی، سایت های اینترنتی مستهجن و موسوم به هرزه نگاری و پورنوگرافی، بدگویی، افتراء، تهمت، تخریب، سرکشی و نفوذ به حریم شخصی دیگران در حوزه اینترنت همه و همه از جمله عواملی هستند که موجبات ویریسیم رایانه ای (نوعی فراگیر از جرایم سایبری) را فراهم آورده که آثار سوء آنها فقط به حوزه اینترنت محدود نشده و با نفوذ اثرات مخرب آن در دنیای واقعی، ناهنجاری های روانی و کج روی های فردی را سبب می شود.

بنابراین در طول سالیان اخیر نیز اگر چه امنیت اخلاقی، فرهنگی و روانی به لطف کنترل غیر رسمی در شعائر دینی، فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر و حکومت مردم سالار واقعی و عدم وجود تباین، تضاد و فاصله بین مصالح و مطلوبیت های مردم و حکومت در کشور وجود داشته است اما نمی توان جامعه ایرانی را از این قاعده مستثنی دانست و جرایم سایبری و آثار سوء روانی آن را فقط به جوامع غربی نسبت داد.

حال موضوع اینست که آیا ویریسیم فرا مرزی و فراملیتی صورت گرفته در دنیای مجازی با ایجاد تشویش و اضطراب در اذهان فرد مرتکب و افزایش تداخل ارتباطات و اطلاعات و از بین بردن قبح گناه و جرم سبب گسترش دامنه ارتکاب جرایم و ناهنجاریهای روانی به درون دنیای واقعی شده است؟

این همان چالشی است که هم اکنون باعث شده مسئله جرایم سایبری را نه فقط در زمینه الکترونیک بلکه در زمینه تهاجم و تخریب روانی جوامع شاهد بوده و در نهایت امر از بین رفتن سنت ها و ملاحظات فرهنگی ملت ها را به نظاره بنشینیم.

از این رو چالش های یاد شده در حوزه آثار سوء روانی ویریسیم رایانه ای بر فرد مرتکب ویریسیم و انجام اعمال مجرمانه به تبع آن در جامعه، محقق را بر آن می دارد تا به بررسی تأثیر عوامل ویریسیم رایانه ای در گسترش و انتقال ناهنجاری های روانی فردی در دنیای واقعی بپردازد.

امید است نتایج این پژوهش در جهت ارتقای خدمات انتظامی و امنیتی مطابق با ارزش های فردی و اجتماعی، ارایه آمار، اطلاعات و بازخورد روانی جرایم سایبری به مسئولین رده های مختلف ناجا، تهیه راهبردهای مناسب نظامی، فرهنگی، آموزشی و اطلاع رسانی برای تأمین امنیت روانی و هم چنین دستیابی به جامعه ای ایمانی مطابق با ارزش های والای انسانی و اسلامی مفید واقع گردد.

اهداف پژوهش

هدف این پژوهش بررسی رابطه میان ویریسیم رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب عمل ویریسیم است. در پیشینه پژوهش و مبانی نظری، انواع ویریسیم رایانه ای به تفصیل تشریح می شود لیکن در این بخش به طور خلاصه به ۳ نوع از انواع ویریسیم رایانه ای اشاره شده است:

۱- هرزه نگاری رایانه ای

۲- هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات خصوصی

۳- شبکه های اجتماعی رایانه ای (برادهارست، ۲۰۰۶)

از این رو در راستای هدف اصلی پژوهش، اهداف فرعی زیر مطرح می شوند:

۱- بررسی رابطه میان هرزه نگاری رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب این عمل

۲- بررسی رابطه میان هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات و امنیت روانی فرد مرتکب

این عمل

۳- بررسی رابطه میان شبکه های اجتماعی رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب این عمل

سئوالات پژوهش

آیا میان ویریسیم رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب عمل ویریسیم رابطه وجود دارد؟

در راستای سؤال اصلی پژوهش، سئوالات فرعی زیر نیز مطرح می شوند:

۱- آیا میان هرزه نگاری رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب این عمل رابطه وجود دارد؟

۲- آیا میان هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات و امنیت روانی فرد مرتکب این عمل رابطه

وجود دارد؟

۳- آیا میان شبکه های اجتماعی رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب این عمل رابطه

وجود دارد؟

امنیت روانی

احساس امنیت، حاصل اعتماد به تعاریفی از زندگی است که هویت و هستی انسان بر مبنای آن سامان می گیرد و این احساس در خانواده پی ریزی شده و بر پایه اعتماد دینی، ریشه در لطف و محبت بی دریغ والدین، به ویژه مادر دارد. احساس امنیت دارای ویژگی های زیر

است: (گیدنز، ترجمه ثلاثی، ۱۳۷۷)

• احساس امنیت ذهنی است.

• احساس امنیت به خودی خود قابل تعریف نیست و بر مبنای بود و نبود خطر، قابلیت تعریف می یابد.

• احساس امنیت یک فرایند است، در طول زمان جریان دارد و در هر لحظه براساس برآورد خطر تغییر می پذیرد.

• وجه ذهنی امنیت مهم تر از جنبه عینی آن است.

• احساس امنیت ضمن اطمینان به شناخت ها، هستی شناختی فرد را سامان می بخشد و بنیان وجود آدمی را در می نوردد. (ردادی، ۱۳۸۷)

امنیت روانی؛ یعنی داشتن احساس آرامش و امنیت درون و به دور بودن از اضطراب، افسردگی و تعارض های مزمن روانی. از منظر دیگر، امنیت روانی؛ یعنی بهره مندی از سلامت ذهن و اندیشه و تفکر. درصد قابل توجهی از ناهنجاری های جسمانی، ریشه روان شناختی دارند و بهره مندی از بهداشت روان می تواند بر سلامت جسم اثر مثبتی داشته باشد. از آن سو، سلامت جسم نیز بستر مناسبی برای رسیدن به احساس امنیت درون و سلامت ذهن و روان است. نوع نگرش و باورهای آدمی درباره زندگی و محیط پیرامون خود و نیز تعهدات ارزشی و ویژگی های زندگی فردی و اجتماعی انسان، در بهره مندی از امنیت روانی مطلوب بسیار اثر گذارند. (کاهه، ۱۳۸۴)

لذا بنا بر تعریف امنیت و احساس آن در معنای عام، می توان امنیت روانی را ایجاد وضعیتی مطمئن، آرامش بخش و خالی از هرگونه تهدید و تعرض در انسان، نسبت به دین، افکار، اخلاق، آداب و رسوم، باورها، ارزش ها، میراث و آثار ادبی دانست. به عبارت دیگر، مصونیت روان فرد و جامعه از هر گونه تعرض و تهدید را امنیت روانی می گویند. (صالحی امیری، ۱۳۸۶)

وجود یا عدم وجود امنیت روانی در فرد، معلول عوامل کلان، میانه و خرد در سطح جامعه است. در سطح کلان، امنیت روانی هنگامی حاصل می شود که تمام شهروندان در جاتی از بهبود اجتماعی را تجربه کنند و حقوق قومی، عقیدتی و فرهنگی آنان تضمین شده باشد و تأمین و حمایت اجتماعی و دسترسی به خدمات آموزشی، رفاهی، مشارکت اجتماعی و «حقوق شهروندی کامل» برای کلیه اعضای جامعه در فضای خالی از تبعیض قابل حصول

باشد.

در سطح میانه باید به نهادهای اجتماعی برای دستیابی به امنیت روانی توجه ورزید. در خانواده‌هایی که در آنها ساخت منسجمی وجود ندارد، امنیت روانی خدشه بر می‌دارد و آسیب‌های جسمی، روانی و عقده‌های روانی شکل می‌گیرد، خانواده و کانون‌های آموزشی مهمترین عامل رشد و بالندگی رفتار و سامانه زیستی و روانی انسان‌ها می‌باشند. راز اثر بخشی خانواده در ایجاد امنیت روانی را باید در نحوه ارتباط آن جستجو کرد. معجزه تربیت، موقعی تحقق می‌یابد که نحوه‌ی ارایه پیام محبت و شادی و پیام عدالت و انضباط از تعادل و تناسب برخوردار باشد (افتخاری، اناری، میسمی، ۱۳۸۹)

در سطح خُرد هم باید به شخصیت فرد و عوامل روان شناختی مؤثر بر پدیده امنیت روانی توجه داشت، اعتماد به نفس، عزت نفس، شناخت توانایی‌ها و محدودیت‌های شخصی، مهارت سازگاری و مقابله و حل مسأله و نظایر آن در پیدایش امنیت روانی در سطح خرد، نقش اساسی ایفا می‌کند.

بنابراین با توجه به آنچه در متون فوق به آنها اشاره شد می‌توان اذعان نمود که:

امنیت روانی مهمترین و نامحسوس‌ترین بعد امنیت فردی و اجتماعی بوده و تهدیدات روانی از پیچیده‌ترین اشکال تهدید علیه امنیت یک کشور هستند. امنیت روانی در ذیل موضوع امنیتی کشورها قرار دارد و از مؤلفه‌های اصلی آن بشمار می‌رود. تأکید بر عناصر روانی و ارزشی امنیت کشورها، با تعاریف جدید عرضه شده از امنیت هم تناسب دارد. با این رویکرد می‌توان امنیت روانی را شرایطی دانست که طی آن یک ملت بتواند ضمن حفظ هویت فرهنگی خویش و بدون برخورد با موانع بشری، مسیر تکاملی خود را پیماید.

براین اساس و با توجه به تعریفی که از امنیت روانی در ابتدا ارایه شد، اگر هر نظام سیاسی نتواند و یا قادر نباشد متناسب با شرایط زمانی و مکانی به نیازهای روانی مردم پاسخ مناسبی بدهد و به شکل صحیح، مبانی فرهنگی ملی و دینی را در جامعه ترویج نماید، خود زمینه را برای رسوخ فرهنگ بیگانه و مغایر با نظام ارزشی فراهم می‌آورد و امنیت ملی، ثبات سیاسی و بقای نظام سیاسی خود را به مخاطره خواهد انداخت. در جمع‌بندی می‌توان گفت:

۱. امنیت روانی مهمترین چهره و لایه زیرین امنیت یک کشور است.

۲. امنیت روانی مهمترین وجه امنیت همه جانبه و پایدار است.

۳. امنیت روانی، هم زمینه ساز تحقق سایر وجوه امنیت است و هم می‌توان گفت که اصولاً

امنیت در سایر حوزه‌ها بدون امنیت روانی مفهومی ندارد. (صالحی امیری، ۱۳۸۶)

پس از تعریف امنیت روانی و پی بردن به اهمیت موضوع مذکور نمی توان بدون اشاره به تهدیداتی که امنیت روانی کشورها را تحت تاثیر قرار می دهد مطلب را به پایان برد، لذا در بخش ذیل به معرفی این تهدیدات در حوزه دنیای واقعی و مجازی پرداخته می شود:

- ایجاد تردید در نظام فرهنگی

- تهاجم فرهنگی

- التقاط

- انسان محوری

- علم به جای مذهب

- مادیت به جای معنویت

- آزادی به جای آزادگی

- جنگ روانی

- جهانی شدن و ریزش فرهنگ و خرده فرهنگ ها

- رایانه و پدیده جهانی آن: اینترنت و جرایم رایانه ای (گیدنز، ترجمه ثلاثی، ۱۳۷۷)

اینک پس از گذشت سه دهه از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و استقرار نظام جمهوری اسلامی ایران این مسئله استراتژیک بطور جدی در مقابل سیاست گزاران ارتباطی، امنیتی، روانی و فرهنگی کشور مطرح است که گسترش زیرساخت های پیشرفته ارتباطی در داخل کشور و افزایش امکانات تبادل اطلاعات و داده ها در سطح بین المللی چه تاثیری بر امنیت کشور خصوصا در ابعاد روانی دارد؟

مهمترین مسائل اینترنت از لحاظ روانی عدم تطابق محتوای ارایه شده با الگوهای فرهنگی و هنجارهای رفتاری جوامع مختلف است. تکنولوژی اینترنت برای بیشترین سرعت و کمترین کنترل طراحی شده است؛ لذا اعمال کنترل های اخلاقی در آن دشوار است.

باتوجه به ماهیت روانی، فرهنگی و ارتباطی اینترنت شایسته است آن دسته از پژوهشگران فرهنگ و ارتباطات که متعهد به حفظ و شکوفایی نظام و آرمان های جمهوری اسلامی ایران هستند پیشنهاد شناخت و ارایه راهبردهای ملی در مورد اینترنت باشند. در این راه پرداختن به امور زیر گریز ناپذیر است.

- باز شناسی انتقادی ماهیت، تاریخچه تحولات و روندهای جهانی جاری و آتی اینترنت

- بازنگری ادبیات متحول امنیت روانی فردی و اجتماعی
- رایاه رویکردی متناسب با شرایط خاص ایران اسلامی

جرایم رایانه ای و ویریسیم در دنیای مجازی

از آن زمان که رایانه به شکل کنونی در آمد، همراه با مزایای بیشمار خود منشأ سوء استفاده‌هایی نیز شد. در حقیقت، رایانه ها تنها یک ابزارند و این افراد هستند که مرتکب جرایم می‌شوند.

لذا لازم به نظر می‌رسد که در ابتدا به تعریف جرم و ماهیت آن از دیدگاه قانون اشاره شود و سپس جرایم سایبری و به تبع آن ویریسیم رایانه ای مورد تعریف، تحلیل و بررسی قرار گیرد.

از نظر حقوق جزا تعریف رسمی و قانونی جرم ملاک اعتبار است و از این لحاظ جرم به فعل یا ترک فعلی گفته می‌شود که قانون گذار برای آن مجازاتی در نظر گرفته باشد و از طرف شخص مسؤل ارتکاب یابد.

این تعریف کاملاً منطبق بر ماده ۲ قانون مجازات اسلامی می‌باشد لذا برای آن که عملی به عنوان جرم قابل مجازات باشد جمع آمدن عناصری چند ضرورت دارد: (افتخاری، اناری و میسمی، ۱۳۸۹)

- از طرف قانون بعنوان جرم پیش بینی و مجازات برای آن مقرر شده باشد.
- فعل یا ترک فعل بصورت و در شرایط خاص باشد نه تصور و اراده ای که فعلیت پیدا نکرده است.

- با قصد مجرمانه یا تقصیر جزایی صورت گرفته باشد.
بنابراین با توجه به ماهیت جرایم در فضای سایبری که به واسطه تغییرات سریع و توسعه روز افزون فناوری اطلاعات و ورود به عصر اطلاعات و مخابرات رخ داده اند می‌توان گفت که در این گونه جرایم تاکید بر رایسانه نیست بلکه رایانه وسیله ای است که می‌تواند ابزار، هدف و موضوع ارتکاب جرم قرار می‌گیرد.

لذا جرم رایانه ای بر دو نوع است: (جاناتان، ۲۰۱۰)

تعریف محدود:

جرمی که در فضای مجازی (سایبر) رخ می‌دهد جرم رایانه ای است.

این تعریف حق مطلب را ادا نمی کند و موضوع جرایم رایانه ای را صرفاً به انجام اعمال مجرمانه در محیط اینترنت محدود می نماید.

تعریف گسترده:

هر فعل یا ترک فعلی که در یا «از طریق» یا «به کمک سیستم های رایانه ای» رخ می دهد جرم رایانه ای قلمداد می شود. از این دیدگاه جرایم به ۳ دسته تقسیم می شوند:

رایانه موضوع جرم:

در این دسته از جرایم، رایانه و تجهیزات رایانه ای، موضوع جرایم کلاسیک مثل سرقت، تخریب تجهیزات و ... هستند.

رایانه واسطه جرم:

رایانه وسیله و ابزار ارتکاب جرم است و از آن برای جعل مدرک، گواهینامه و ... استفاده می شود.

جرایم محض رایانه ای:

جرایم محض جرایمی هستند همچون هک یا ویروسی کردن که فقط در فضای سایبری «شبهه های داخلی و اینترنت» اتفاق می افتند. (جاناتان، ۲۰۱۰)

لذا منظور از جرایم رایانه ای را غالباً در تعریف گسترده آن می توان یافت. از جرایم رایانه ای می توان به انواع ذیل اشاره کرد:

- کلاه برداری رایانه ای
- جعل رایانه ای
- خسارت زدن به داده های رایانه ای یا برنامه های رایانه ای
- دستیابی غیرمجاز (نفوذ غیرمجاز، شنود غیرمجاز، سرقت زمان رایانه)
- ایجاد مجدد و غیرمجاز یک برنامه رایانه ای حمایت شده
- جاسوسی رایانه ای
- استفاده غیرمجاز از رایانه
- استفاده غیرمجاز از برنامه رایانه ای حمایت شده
- ویروس رایانه ای
- کرم رایانه ای
- تکثیر غیرمجاز

- سابوتاژ^۱ رایانه ای

- سرقت اسرار تجاری

- پورنوگرافی و هرزه نگاری (ناگپال، ۲۰۰۸)

حال که با انواع جرایم سایبری آشنا شدیم؛ این سؤال مطرح می شود که علت گسترش

فزاینده اعمال مجرمانه سایبری چیست؟

محسنیان راد (۱۳۷۶) در تحقیقات خود علت فراگیر شدن جرایم سایبری را چنین عنوان

نموده است:

- حق ارتباط خصوصی

- حق ارتباط ناشناس

- حق رمزگذاری در ارتباط

- معافیت کانال ارتباطی از مسئولیت محتوی

- دسترسی عمومی و ارزان

بنابراین روشن است که علت روی آوردن افراد به جرایم سایبری از جمله ویریسیم رایانه ای

به واسطه ویژگی های مثبت این فضا (همچون دسترسی سریع، آسان و ارزان، ناشناس ماندن،

عدم مسئولیت در قبال داده های وارده) است که مورد سوء استفاده قرار می گیرد.

ویریسیم چیست؟ (حجازی و همکاران، ۱۳۸۸)

چشم چرانی یا «ویریسیم» واژه ای فرانسوی می باشد که از «ویر» به معنای «تماشاگر» گرفته

شده است. این اختلال از لحاظ جسمی برای فرد چشم چران مضر نیست اما برای قربانی

آن ناراحت کننده است. فرد چشم چران معمولاً تکانه ای غیر قابل کنترل برای دید زدن

دیگران و غریبه ها به طور دزدانه دارد. چنین فردی کشش تکرار شونده ای را برای مشاهده

کردن دیگران از درون پنجره ها، پارک ها، اماکن خاص مانند حمام ها، استخرها و نصب

دوربین های مخفی در اتاق های پرو، سالن های آرایش زنانه و باشگاه های ورزشی دارد.

افرادی که مرتکب این اعمال غیر اخلاقی می شوند عمدتاً دچار این اختلال هستند.

تحقیقات علمی نشان می دهند (همان منبع) که هرگاه این انحراف در کسی به وجود آید،

قابل توقف نخواهد بود و هر لحظه بر میزان آن افزوده خواهد شد. فرد چشم چران، هرگز با

چند ساعت چشم چرانی در روز، قانع نمی شود و این حالت به تدریج در او افزایش می یابد و به جایی می رسد که می خواهد از هر تصویر و عکسی که می بیند لذت جنسی ببرد و ادامه این حالت باعث به وجود آمدن اختلالات روانی شدیدی در فرد می شود که ضمن تهدید امنیت اخلاقی و فرهنگی جامعه، در نهایت با ناهنجاریهای رفتاری و اقدامات مجرمانه در این زمینه در دنیای واقعی؛ زمینه بروز ناامنی را در جامعه فراهم می آورد.

اکثر بیماری های روانی جوانان از همین رهگذر آغاز می شود. چشم می بیند، دل می خواهد و قلب برای به دست آوردن خواسته خود (هم در دنیای واقعی و هم در دنیای مجازی) به تکاپو می افتد. مغز به عنوان فرمانروای بدن، بدون توجه به عقل، تمام اعضای بدن را وادار به فعالیت نموده و روح را تحت سلطه خود قرار می دهد. چون جسم راه به جایی نمی برد، روح فشارهایی وارد می کند و این فشارها عامل ایجاد عقده های روحی - روانی می شود. در نتیجه جوان که روحش متزلزل شده و فکرش منحرف است به اعمالی غیر انسانی در دنیای واقعی روی می آورد.

چشم چرانی و نگاه به نامحرم، گذرگاه ورود به منجلاب انحرافات و فساد جنسی است و زمینه گرفتاری و غوطه ور شدن در دام هرزگی و فساد را فراهم می کند. نگاه های آلوده، تخم نیرنگ و خیانت و شهوت را در دل های جوانان بارور ساخته و آنها را به فتنه، انحراف و گناه مبتلا می کند، آرامش و ثبات را سلب نموده و باعث هرج و مرج و فساد در جامعه می شود و چه بسا منجر به نادیده گرفتن تمام ارزشهای اخلاقی و اسلامی و اجتماعی می گردد.

از این رو رایانه و جرایمی همچون هرزه نگاری صورت گرفته در این حوزه، نه تنها خود نوعی ویریسیم است بلکه مصرف کنندگان نتایج هرزه نگاری ها در فضای مجازی نیز گرفتار نوعی ویریسیم هستند که تبعات این چشم چرانی رایانه ای و اینترنتی پس از عریان نگری، با ایجاد اختلالات روانی در ذهن فرد چشم چران، موجبات ناهنجاری های اجتماعی و اقدامات مجرمانه را فراهم می آورد.

پیشینه پژوهش

هر روز شاهد آن هستیم که در کشور ما بر تعداد کاربران اینترنت افزوده شده و این پیشرفت جدید قرن بیست و یکم می رود که جای خود را در جمع ایرانیان باز کند. همیشه

کنار مزایا و محاسن هر پیشرفت بروز، دغدغه های جدیدی هم همراه بوده که بیشتر از عدم آشنایی با استفاده صحیح فرد از آن پیشرفت نوین نشات می گیرد.

رایانه و اینترنت هم از این مسئله به دور نیستند. اگر چه با ظهور رایانه و اینترنت خدمات بی شائبه ای به مردم سراسر دنیا ارایه شده اما این دغدغه و نگرانی هم وجود دارد که با حضور سایت های مبتذل در اینترنت بسیاری از کاربران به هرزه نگاری و هرزه نگری در اینترنت اعتماد پیدا کنند و امنیت جامعه را تحت شعاع رفتار نابخردانه خود قرار دهند. (کیبری، صرافی زاده، ۱۳۸۹)

مسئله فوق، پژوهشگر را بر آن می دارد تا چگونگی تاثیرگذاری جرایم سایبری به ویژه ویریسیم رایانه ای بر امنیت روانی فرد مرتکب به این اعمال را مورد بررسی قرار دهد. لذا در این قسمت، مبانی نظری پژوهش و تحقیقات صورت گرفته بر روی جرایم رایانه ای و تاثیرات آن بر امنیت فردی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته تا زمینه استخراج فرضیه پژوهش فراهم شود.

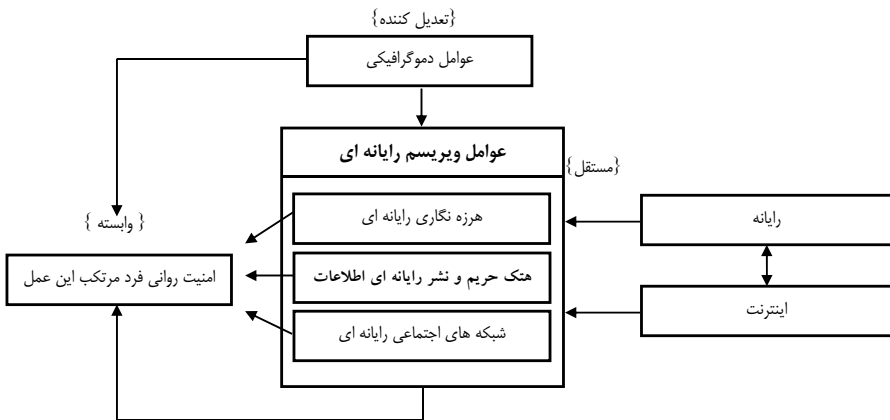
جدول ۱: پیشینه پژوهش

نتایج	سال	محققین خارجی
امروزه تهدیدات اینترنتی علیه امنیت از تهدیدات فیزیکی بیشتر و خطرناکتر است.	۱۹۹۵	کارن و فور
جرایم رایانه ای بزرگترین دشمن امنیت انسانها در دهه های پیش رو خواهند بود.	۱۹۹۹	اندرو رامل
تکنولوژی فناوری اطلاعات و ارتباطات تبدیل به ابزاری برای جرایم سازمان یافته شده است.	۲۰۰۱	بری ریدر
مفهوم ناامنی: اینترنت تبدیل به ابزار جنگ سایبری شده است.	۲۰۰۲	اسمیت و راپ
استفاده گسترده از رایانه ها در جامعه به جرم مرتبط با کامپیوتر منجر شده است.	۲۰۰۲	بل
چشم چرانی جنسی یک جرم کلاسیک است که در محیط مجازی نیز ایجاد ناامنی می کند.	۲۰۰۲	بخش قضایی کانادا
جرایم رایانه ای و تروریسم سایبری یعنی افزایش بی امنیتی در جامعه	۲۰۰۳	سارا گردون
پول شویی، خرید و فروش مواد مخدر، تروریسم، هک، کلاهبرداری، هرزه نگاری از کودکان با استفاده از اینترنت به افزایش ناامنی در جامعه انجامیده است.	۲۰۰۳	آرمسترانگ و فورد

جرایم کامپیوتری به ویژه تروریسم رایانه ای ترس را به درون جامعه انتقال داده است.	۲۰۰۴	برایان فولز
جرایم سایبری، امنیت را در ۳ سطح فردی، گروهی و سازمانی تهدید می کنند.	۲۰۰۴	آلن اسمیت
جرایم کامپیوتری اعتماد و امنیت اقتصادی و تجاری جامعه را از بین برده اند.	۲۰۰۴	آلن اسمیت
کامپیوتر و اینترنت شیوع و دامنه جنایات را افزایش می دهد.	۲۰۰۴	سمیر هینجا
شبکه های اجتماعی اینترنتی ضمن جاسوسی به امنیت روانی و عمومی ضربه می زنند.	۲۰۰۵	اولریک هوگل
پورنوگرافی و نفوذ در سیستمهای کامپیوتری امنیت روانی را به چالش کشیده اند.	۲۰۰۶	رودریک برادهارست
جرایم سایبری و تروریسم رایانه ای حقوق بشر را تهدید می نماید.	۲۰۰۶	اسلیو واکر
جنگ در هزاره جدید = تروریسم سایبری و جرایم کامپیوتری	۲۰۰۶	کارلوس رودریگز
اینترنت چالشهای جدیدی در اجرای قانون در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است.	۲۰۰۸	آدام سلیفو
خودنمایی و چشم چرانی جنسی سبب اختلالات روانی فردی می شود.	۲۰۰۹	نیکلاس لنگستروم
شاید کارکرد شبکه های اجتماعی مثبت باشد اما هم اکنون سوء استفاده صورت گرفته از آن بیشتر از استفاده مثبت است.	۲۰۰۹	راشل و وانزیت
جرایم الکترونیکی آرامش روانی فردی و اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده است.	۲۰۱۱	والشس و همکاران
فساد، تقلب و جرم کامپیوتری، صفات انسانی را تضعیف و اعتماد متقابل بین مردم را از بین می برد.	۲۰۱۱	مایکل دیون
نتایج	سال	محققین داخلی
از اینترنت به طور فزاینده ای برای تولید، توزیع و فروش مواد مخدر استفاده شده است.	۱۳۸۳	علیوردی نیا
اینترنت و ماهواره موجب تهدید روانی ملی و قومی است.	۱۳۸۴	مهدی زاده و عبدالهی
نوجوانان بزهکار بیشتر از نوجوانان غیر بزهکار از اینترنت استفاده می کنند.	۱۳۸۸	حبیب زاده ملکی و قاسمی
استفاده غیر معمول از اینترنت با یادگیری و پیشرفت تحصیلی رابطه معکوس دارد.	۱۳۸۸	ابراهیم آبادی
سرعت ارتکاب جرایم سایبری مراجع انتظامی را در تامین امنیت با مشکل مواجه کرده است.	۱۳۸۸	رضوی
جرایم دیجیتال (فتوشاپ) سبب ایجاد ناامنی در درون جامعه شده است.	۱۳۸۸	مرتضی اکبری
اکثر متجاوزین جنسی دچار انحراف و پریشم بوده اند.	۱۳۸۸	حجازی و همکاران
محتویات اینترنتی در درازمدت آسیب های جدی در پی دارد.	۱۳۸۹	نژاد بهرام و چیرانی

نتایج پژوهش های داخلی و خارجی صورت گرفته توسط محققان که در قسمت فوقانی به صورت خلاصه به آنها اشاره شده است موید این است که جرایم رایانه ای به ویژه ویریسیم رایانه ای؛ مهمترین عامل مختل کننده امنیت روانی فردی است که در دنیای واقعی و البته تحت تاثیر هزینه نگاری های رایانه ای مرتکب اعمال مجرمانه منافعی عفت شده است. همچنین براساس مدل های بکار گرفته شده و نتایج حاصل از پژوهش های برادهارست (۲۰۰۶)، لنگستروم (۲۰۰۹) حجازی و همکاران (۱۳۸۸)، ملکی و قاسمی (۱۳۸۸) می توان سه عامل زیر به عنوان عوامل اصلی یا انواع اصلی ویریسیم رایانه ای نام برد: (رجوع به شکل ۲)

شکل ۲: مدل پژوهش

الف- هزینه نگاری رایانه ای:

منظور از هزینه نگاری رایانه ای؛ نشر، جستجو و دید زدن هرگونه تصویر و متن جنسی در سایت های مبتذل و مروج برهنگی است که در این پژوهش بر اساس منابع مورد بررسی شامل تصاویر و مطالب ارایه شده در:

- ۱- سایت های مروج بی ارادگی و اعتیاد جنسی
- ۲- سایت های نمایش دهنده تصاویر جنسی
- ۳- سایت های مروج کودک دوستی^۱، حیوان دوستی^۲ و شی دوستی^۳
- ۴- عریان نگاری و ترویج برهنگی

1- Pedophilia
2- Zoophilia
3- Fetishism

- ۵- سایت های مروج عورت نمایی
 ۶- سایت های مروج جا به جایی جنسی^۱
 ۷- سایت های مروج همجنس گرایی^۲ می گردد.

ب- هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات خصوصی:

منظور از هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات خصوصی؛ ضبط و نشر، جستجو و دید زدن هرگونه فیلم، عکس و متن از زندگی شخصی و خصوصی دیگران است که در این پژوهش براساس منابع مورد بررسی شامل:

- ۱- سرکشی و نفوذ دیجیتال به حریم خصوصی دیگران
- ۲- مشاهده تصاویر اماکن خصوصی
- ۳- مشاهده رایانه ای تصاویر خصوصی و خانوادگی دیگران
- ۴- تصاویر رایانه ای جعلی یا تغییر داده شده و تحریف شده دیگران
- ۵- مشاهده و مطالعه داستان ها و تهمت های رایانه ای می گردد.

ج- شبکه های اجتماعی رایانه ای:

منظور از شبکه های اجتماعی رایانه ای؛ عضویت، تبادل اطلاعات و به اشتراک گذاری فیلم و عکس شخصی در شبکه های رایانه ای و سایت های شامل:

- ۱- سایت های دوست یابی
 - ۲- گفتگو و محاوره رایانه ای^۳ با جنس مخالف
 - ۳- سایت های تجمع افراد و تداخل های جنسیتی
 - ۴- سایت های به اشتراک گذاری داده ها و اطلاعات جنسیتی
 - ۵- سایت های ایجاد کننده فضای آمیزش اینترنتی^۴
 - ۶- سایت های نشر تصاویر ویدئویی
- می گردد. بنابراین فرضیه های استخراج شده از چارچوب نظری فوق و مدل مذکور (شکل ۲، مدل پژوهش) عبارتند از:

1- Transsexualism
 2- Homosexuality
 3- Chat Rooms
 4- Sex Chat & Sex Camera

۱- میان مشاهده و نشر هرزه نگاری رایانه‌ای با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل رابطه وجود دارد.

۲- میان ضبط، نشر و مشاهده فیلم، عکس و متن از زندگی خصوصی دیگران با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل رابطه وجود دارد. (هتک حریم و نشر رایانه‌ای اطلاعات خصوصی)

۳- میان مراجعه، عضویت و مشاهده شبکه‌های اجتماعی رایانه‌ای با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل رابطه وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

از آنجایی که پژوهش حاضر به دنبال بررسی رابطه میان ویریسیم رایانه‌ای و امنیت روانی فرد مرتکب عمل ویریسیم، از دیدگاه شهروندان است؛ برای جمع آوری اطلاعات مورد نیاز در قسمت پیشینه نظری از شیوه کتابخانه‌ای استفاده شده است. از لحاظ هدف تحقیق این پژوهش از نوع کاربردی بوده و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها جزء تحقیقات توصیفی و از نوع پیمایشی می‌باشد.

بدین منظور در این قسمت ضمن تعریف عملیاتی متغیر اصلی و وابسته به روش‌های مورد استفاده در سنجش متغیرهای مذکور اشاره می‌شود:

منظور از ویریسیم رایانه‌ای در این پژوهش عبارتست از انجام عمل چشم چرانی جنسی از طریق ضبط، نشر و مشاهده تصویر از زندگی خصوصی دیگران و یا تصاویر مستهجن و یا مراجعه و اقدام به عضویت در شبکه‌های اجتماعی به وسیله رایانه و شبکه جهانی اینترنت می‌باشد. لذا از فردی که به اعمال فوق اقدام نموده است به عنوان فرد مرتکب عمل ویریسیم در این پژوهش یاد شده است.

منظور از امنیت روانی فرد در این پژوهش؛ آرامش و ثبات فکری، عدم تزلزل روحی و ذهنی و عدم کشش به سوی انحرافات اخلاقی ناشی از چشم چرانی رایانه‌ای می‌باشد.

از این رو با توجه به موضوع پژوهش و استفاده از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری اطلاعات؛ به عنوان جامعه آماری، ساکنین مناطقی از شهر کرج انتخاب شده‌اند که دارای وسعت جغرافیایی و جمعیتی بیشتری بوده و برای دسترسی به رایانه و اینترنت، محدودیت دسترسی و مالی ندارند. لذا مناطق ۴ و ۱۲ شهرداری کرج به عنوان مکان پژوهش انتخاب شدند و آزمودنی‌ها از بین جامعه

آماري به صورت تصادفي طبقه بندي شده بر اساس معيار سکونت در منطقه ۴ و ۱۲ شهري و دارا بودن سن ۳۵ تا ۶۵ سال به عنوان نمونه آماری پژوهش مورد بررسی قرار گرفته اند.

بر همين اساس حجم نمونه آماری با در نظر گرفتن دو شرط اساسي در نمونه گيري يعني کافي بودن حجم نمونه و يکسان بودن شانس انتخاب هريک از ساکنين با استفاده از فرمول کوکران و از رابطه
$$n = \frac{NZ^2 \cdot p \cdot q}{Ne^2 + Z^2 \cdot p \cdot q}$$
 تعيين شد.

در اين رابطه:

جمعيت کل منطقه ۴ و ۱۲ شهرستان کرج: ۳۲۰۰۰۰ نفر^۱

N: حجم جامعه آماری: جمعيت بزرگسال دارای سن ۳۵ تا ۶۵ سال منطقه ۴ و ۱۲ شهرداری شهرستان کرج در سال ۱۳۹۰ براساس آخرين آمار ارايه شده توسط شهرداری کرج = حدود ۱۴۰۰۰۰ نفر^۲

Z: مقدار متغير نرمال متناظر با سطح اطمینان $1 - 1/96 = 0.9936$

P: در صد تجانس در پاسخ گویی به سوالات $0.5 = 50\%$

Q: در صد عدم تجانس در پاسخ گویی به سوالات $0.5 = (p-1)$

e: سطح مورد قبول خطا $5 = 5\%$ درصد

n: حجم نمونه آماری حاصل از رابطه $383 = n$ نفر

بدین ترتیب نمونه آماری این پژوهش را ۳۸۳ نفر از ساکنان مناطق ۴ و ۱۲ شهرداری کرج تشکیل می دهند.

شایان ذکر است که انتخاب آزمودنی ها بر اساس معيار سکونت در منطقه و سن بالاتر از ۳۵ و کمتر از ۶۵ سال و دسترسی به رایانه و اینترنت صورت گرفت و نمونه گيري از ساکنان به شیوه ای انجام شد که اطمینان حاصل شود نمونه، نماینده جامعه است.

بنابراین جهت بررسی متغیرهای مذکور پرسشنامه ۲۶ سئوالی مبتنی بر طیف لیکرت (۵ جوابی) تهیه و به طور تصادفي میان شهروندانی که هر ۳ شرط برای آنها وجود داشت توزیع شد. (جدول ۲)

جدول ۲: طبقه بندی متغیرهای پژوهش

متغیر (نمایه)	سطوح متغیر	نوع متغیر
هرزه نگاری رایانه ای	<p>۱- مراجعه به سایت های مروج بی ارادگی و اعتیاد جنسی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۲- مراجعه به سایت های نمایش دهنده تصاویر جنسی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۳- مراجعه به سایت های مروج کودک دوستی، حیوان دوستی و شی دوستی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۴- مراجعه به سایت های عربان نگاری و ترویج برهنگی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۵- مراجعه به سایت های مروج عورت نمایی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۶- مراجعه به سایت های مروج جا به جایی جنسی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۷- مراجعه به سایت های مروج همجنس گرایی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p>	مستقل
هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات خصوصی	<p>۱- سرکشی و نفوذ دیجیتال به حریم خصوصی دیگران تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۲- دیدن تصاویر مخفی از اماکن خصوصی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۳- مشاهده رایانه ای تصاویر خصوصی و خانوادگی دیگران تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۴- مشاهده تصاویر رایانه ای جعلی یا تغییر داده شده و تحریف شده دیگران تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۵- مشاهده و مطالعه داستان ها و تهمت های رایانه ای تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p>	مستقل

مستقل	<p>۱- مراجعه به سایت های دوست یابی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۲- گفتگو و محاوره های رایانه ای با جنس مخالف تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۳- مراجعه به سایت های تجمع افراد و تداخل های جنسیتی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۴- مراجعه به سایت های به اشتراک گذاری داده ها و اطلاعات جنسیتی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۵- مراجعه سایت های ایجاد کننده فضای آمیزش جنسیتی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p> <p>۶- مراجعه به سایت های نشر تصاویر ویدئویی تا چه اندازه باعث تشویش ذهنی شما و تحریک به اعمالی خلاف عرف جامعه شده یا می شود؟</p>	شبکه های اجتماعی رایانه ای
وابسته	<p>۱- هر یک از عوامل نامبرده زیر تا چه حد منجر به سلب آرامش و ثبات فکری شما شده است؟</p> <p>الف- دید زدن تصاویر جنسی در سایت های مبتدل</p> <p>ب- مشاهده فیلم، عکس و متن از زندگی خصوصی دیگران</p> <p>ج- عضویت و مبادله فیلم و عکس در شبکه های اجتماعی رایانه ای و سایتهای دوستیابی</p> <p>۲- هر یک از عوامل نامبرده زیر تا چه حد سبب کشش شما به سوی ارتباط با جنس مخالف و انحراف اخلاقی شده است؟</p> <p>الف- دید زدن تصاویر جنسی در سایت های مبتدل</p> <p>ب- مشاهده فیلم، عکس و متن از زندگی خصوصی دیگران</p> <p>ج- عضویت و مبادله فیلم و عکس در شبکه های اجتماعی رایانه ای و سایت های دوستیابی</p>	امنیت روانی فردی

بدین صورت که برای هر فرضیه (نمایه) به عنوان یکی از ابعاد ویرسم رایانه ای، سطوحی از سئوالات مشخص در نظر گرفته شد و لذا رابطه بین برآمد حاصل از مجموعه سوالات هر فرضیه با برآمد حاصل از مجموعه سوالات متغیر وابسته (امنیت روانی فرد) به صورت جداگانه مورد بررسی قرار گرفت.

برای احراز روایی و پایایی پرسشنامه علاوه بر اخذ نظر اساتید معرب دانشگاهی در رشته های علوم انتظامی، جامعه شناسی و روانشناسی، روش تحقیق و آمار، با شهروندان و افسران ارشد کلاتری منطقه نیز مشورت صورت گرفته و روایی پرسشنامه توسط آنان تأیید شد. همچنین با دو توزیع آزمایشی (۱۰ درصد) پرسشنامه در منطقه ۴ و ۱۲ شهر کرج، پایایی آن با توجه به ضریب آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. (اول: ۰/۷۴۴ و دوم: ۰/۷۶۱)

به دلیل رتبه ای بودن مقیاس متغیرها و همچنین قرار گرفتن طیف متغیرها در زمره چند ارزشی با طبقات زیاد، روش آماری برای آزمون فرضیه های تک متغیره از نوع آماره

توصیفی و روش آماری برای آزمون فرضیه های چند متغیره از نوع آزمون استقلال می باشد. لذا آزمون های مذکور با استفاده از نرم افزار SPSS بر روی نمونه های جمع آوری شده به عنوان داده های پژوهش مورد استفاده قرار گرفته و نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل هر فرضیه به صورت مجزا در ادامه ذکر گردیده است.

آزمون فرضیه

برای بررسی تاثیرات ویریسیم رایانه ای در امنیت روانی فرد مرتکب این عمل همانگونه که در جدول فوق عنوان شد، براساس پیشینه و مبانی نظری پژوهش، ۳ نمایه و ۱۸ متغیر شناسایی شده است. این نمایه ها عبارتند از:

هرزه نگاری رایانه ای، هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات خصوصی و شبکه های اجتماعی رایانه ای.

در این بخش برای آزمون فرضیه، نمایه های ویریسیم رایانه ای به تفکیک مورد بررسی قرار می گیرند:

الف) آزمون نمایه هرزه نگاری رایانه ای

برای بررسی رابطه میان مشاهده و نشر هرزه نگاری رایانه ای با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل، با توجه به مقیاس و طیف متغیرها، از آزمون استقلال با رعایت شرط نداشتن سلول های فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون استقلال در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: نتایج آزمون استقلال رابطه میان مشاهده و نشر هرزه نگاری رایانه ای با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار	نام متغیر	
۰/۰۰	۸	۴۰/۷۱۰	آماره کای دو پیرسون	امنیت روانی فرد مرتکب این عمل
	۸	۴۲/۵۹۵	نسبت درست نمایی	
		۳۸۳	تعداد داده ها	

جهت بررسی نمایه ۱، با استفاده از طیف لیکرت پنج گزینه ای سؤال های ۷ تا ۱۳ طراحی گردید. نتایج حاصل از آزمون استقلال، رابطه میان مشاهده و نشر هرزه نگاری رایانه ای با

امنیت روانی فرد مرتکب این عمل را نشان می دهد. از بررسی جدول ۳ استنتاج می شود، که بین امنیت روانی فرد مرتکب این عمل در سطح ۰/۰۰ به طور معنی داری با هزینه نگاری رایانه ای رابطه وجود دارد.

در ادامه عوامل هزینه نگاری رایانه ای مخل در امنیت روانی فرد براساس میزان اثرگذاری در جدول ۴ ذکر شده اند:

جدول ۴: عوامل هزینه نگاری رایانه ای مخل در امنیت روانی فرد

اولویت	عوامل هزینه نگاری رایانه ای
۱	سایت های نمایش دهنده تصاویر جنسی
۲	عریان نگاری و ترویج برهنگی
۳	سایت های مروج عورت نمایی
۴	سایت های مروج همجنس گرایی
۵	سایت های مروج بی ارادگی و اعتیاد جنسی
۶	سایت های مروج کودک دوستی، حیوان دوستی و شی دوستی
۷	سایت های مروج جا به جایی جنسی

ب) آزمون نمایه هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات

برای بررسی رابطه میان ضبط، نشر و مشاهده فیلم، عکس و متن از زندگی خصوصی دیگران با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل، با توجه به مقیاس و طیف متغیرها، از آزمون استقلال با رعایت شرط نداشتن سلول های فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون استقلال در جدول ۵ ارایه شده است.

جدول ۵: نتایج آزمون استقلال رابطه میان مشاهده فیلم، عکس و متن از زندگی خصوصی دیگران با امنیت روانی فرد مرتکب

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار	نام متغیر	امنیت روانی فرد مرتکب این عمل
۰/۰۰	۸	۳۳/۶۱۹	آماره کای دو پیرسون	
	۸	۳۴/۶۷۲	نسبت درست نمایی	
		۳۸۳	تعداد داده ها	

جهت بررسی نمایه ۲، با استفاده از طیف لیکرت پنج گزینه ای سؤال های ۱۴ تا ۱۸ طراحی گردید. نتایج حاصل از آزمون استقلال، رابطه میان ضبط، نشر و مشاهده فیلم، عکس و متن از زندگی خصوصی دیگران با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل جامعه را نشان می دهد. از بررسی جدول ۵ استنتاج می شود، که بین امنیت روانی فرد مرتکب این عمل در سطح ۰/۰۰ به طور معنی داری با هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات خصوصی دیگران رابطه وجود دارد. در ادامه عوامل هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات مخل در امنیت روانی فرد در جدول ۶ براساس میزان اثر گذاری ذکر شده است:

جدول ۶: عوامل هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات مخل در امنیت روانی فرد مرتکب این عمل

اولویت	عوامل هتک حریم و نشر رایانه ای اطلاعات
۱	مشاهده رایانه ای تصاویر خصوصی و خانوادگی دیگران
۲	مشاهده تصاویر اماکن خصوصی
۳	تصاویر رایانه ای جعلی یا تغییر داده شده و تحریف شده دیگران
۴	سرکشی و نفوذ دیجیتال به حریم خصوصی دیگران
۵	مشاهده و مطالعه داستان ها و تهمت های رایانه ای

ج) آزمون نمایه شبکه های اجتماعی رایانه ای

برای بررسی رابطه میان مراجعه، عضویت و مشاهده شبکه های اجتماعی رایانه ای با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل، با توجه به مقیاس و طیف متغیرها، از آزمون استقلال با رعایت شرط نداشتن سلول های فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون استقلال در جدول ۷ ارایه شده است.

جدول ۷: نتایج آزمون استقلال رابطه میان مراجعه، عضویت و مشاهده شبکه های اجتماعی رایانه ای با امنیت روانی فرد مرتکب

نام متغیر	مقدار	درجه آزادی	سطح معناداری
امنیت روانی فرد مرتکب این عمل	آماره کای دو پیرسون	۳۷/۶۱۴	۰/۰۰
	نسبت درست نمایی	۴۹/۶۷۱	۸
	تعداد داده ها	۳۸۳	

جهت بررسی نمایه ۳، با استفاده از طیف لیکرت پنج گزینه ای سؤال های ۱۹ تا ۲۴ طراحی گردید. نتایج حاصل از آزمون استقلال، رابطه میان مراجعه، عضویت و مشاهده شبکه های اجتماعی رایانه ای با امنیت روانی فرد مرتکب این عمل را نشان می دهد. از بررسی جدول ۷ استنتاج می شود، که بین امنیت روانی فرد مرتکب عمل در سطح ۰/۰۰ به طور معنی داری با مراجعه، عضویت و مشاهده شبکه های اجتماعی رایانه ای رابطه وجود دارد. در ادامه عوامل شبکه های اجتماعی رایانه ای مخل در امنیت روانی فرد براساس میزان اثرگذاری در جدول ۸ ذکر شده است:

جدول ۸: عوامل شبکه های اجتماعی رایانه ای مخل در امنیت روانی فرد

اولویت	عوامل شبکه های اجتماعی رایانه ای
۱	سایت های دوست یابی
۲	گفتگو و محاوره رایانه ای با جنس مخالف
۳	سایت های نشر تصاویر ویدئویی
۴	سایت های به اشتراک گذاری داده ها و اطلاعات جنسیتی
۵	سایت های تجمع افراد و تداخل های جنسیتی
۶	سایت های ایجاد کننده فضای آمیزش اینترنتی

بنابراین به صورت کلی می توان نتیجه گرفت که پورنوگرافی، شبکه های اجتماعی مستهجن و گفتگوهای اینترنتی نه تنها به انزوای فرد و اعتیاد به سوء استفاده از اینترنت می انجامد بلکه موجبات چشم چرانی جنسی یا ویریسم رایانه ای را فراهم می آورد. بدین ترتیب چشم چرانی جنسی رایانه ای چه در جنبه هرزه نگاری آن و چه در جنبه هرزه نگری آن، باعث تشویش اذهان عمومی در دنیای واقعی شده و ضمن ایجاد اختلالات روانی، شخصیتی، آسیب های عصبی، احساسی و اخلاقی افراد و گروه ها، می تواند آنها را به انجام اعمال جنسی، تجاوز به عنف، کودک آزاری، اسارت جنسی و خیال پردازی سکسی وادار نماید. لذا بدیهی است که مشاهده رفتارهای منحط جنسی در اینترنت، عواقبی چون انحراف جنسی افراد جامعه، به مخاطره انداختن زندگی های زناشویی، از بین رفتن فرصت های شغلی و متلاشی شدن بنیان خانواده ها را در پی خواهد داشت که در نهایت امر، پیامد آن انحطاط روانی و اخلاقی جامعه و فقدان امنیت فرهنگی، روانی و اجتماعی خواهد بود.

پیشنهادها

پژوهش حاضر فقط به بررسی روابط بین متغیرها پرداخته و پیشنهاد اجرایی از آن استخراج نمی‌گردد. اما در این بخش به طور مختصر با توجه به فرضیه پژوهش توصیه‌هایی ارائه می‌گردد:

- ۱- استفاده از ابزارهای کمک آموزشی مناسب جهت ترویج بهینه هنجارهای فرهنگی، رعایت حجاب و امنیت اخلاقی مطابق با ارزش‌های دینی و نهادینه کردن آن در جامعه
- ۲- فعال‌سازی مساجد با هدف اطلاع‌رسانی و آموزش چگونگی استفاده از رایانه و اینترنت
- ۳- آگاهی از خطرات بالقوه امنیتی ویریسیم رایانه ای و مقابله با آنها از طریق دسترسی به فناوری‌های بازدارنده
- ۴- سیاست‌گذاری ملی در بستر و وفاق جهانی بر کنترل ثبت پایگاه‌های مخرب و ضد اخلاقی
- ۵- اعمال کنترل‌های درون فردی با بهره‌گیری از وجدان فردی و مبانی اخلاقی و تعهد دینی
- ۶- تقویت شبکه‌های داخلی معروف به اینترنت
- ۷- وجود یک نظام قانونمند و مقتدر در حوزه جرایم رایانه ای و اینترنتی
- ۸- کار گسترده فرهنگی، دینی و مذهبی برای ایجاد آگاهی و تقویت اعتقادات کاربران رایانه و اینترنت
- ۹- ایجاد نهادهای ویژه حقوقی برای مطالعات حقوقی سایبر، به ویژه تأسیس رشته‌های دانشگاهی و تربیت قضات و بازپرس‌هایی که در زمینه جرایم سایبر تخصص داشته باشند.
- ۱۰- تربیت صحیح همراه با مراقبت‌های ویژه از دوران کودکی، در مسیر رشد

نتیجه‌گیری

پیدایش رایانه و پس از آن دنیای مجازی اینترنت، همراه خود دستاوردهای مثبت و منفی بسیاری داشته و دارد. از جمله پیامدهای منفی آن، پیدایش جرایم نوظهور رایانه‌ای و اینترنتی است.

از جمله این جرایم می‌توان به هرزه‌نگاری، هتک حریم و نشر رایانه‌ای اطلاعات و شبکه‌های اجتماعی رایانه‌ای به عنوان عوامل ویریسیم یا چشم‌چرانی جنسی رایانه‌ای اشاره

نمود که از آن به عناوینی همچون هرزه نگری یا عریان نگری نیز یاد می شود. از این رو نتایج پژوهش حاضر نشان می دهد که در جامعه آماری پژوهش، بین ویریسیم رایانه ای و امنیت روانی فرد مرتکب عمل ویریسیم، رابطه وجود دارد. به این ترتیب که ویریسیم در حوزه دنیای مجازی، باعث تشویش روانی فرد مرتکب عمل شده و او را به انجام اعمال مجرمانه در جامعه وا می دارد.

ضمن آنکه عواملی چون سایت های نمایش دهنده تصاویر جنسی، عریان نگاری و ترویج برهنگی، سایت های دوست یابی، گفتگو و محاوره رایانه ای با جنس مخالف، نشر تصاویر خصوصی و خانوادگی دیگران، سایت های نشر تصاویر ویدئویی به ترتیب به عنوان مهمترین عوامل ویریسیم رایانه ای مختل کننده امنیت روانی فردی مطرح شدند.

منابع

- ابراهیم آبادی، حسین (۱۳۸۸) الگوی استفاده از اینترنت: محیط یادگیری و بافت فرهنگی و اجتماعی، تحقیقات فرهنگی، دوره دوم، شماره ۷
- افتخاری، اصغر، نادری باب اناری، مهدی، میسمی (۱۳۸۹) بازخوانی الزامات امنیتی سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴، راهبرد، بیستم، شماره ۶۰
- اکبری، مرتضی (۱۳۸۸)، تجزیه و تحلیل جرایم تصاویر دیجیتالی و فتوشاپ، کارآگاه، دوم، شماره ۸
- حبیب زاده ملکی، اصحاب، قاسمی، محمد (۱۳۸۸)، رابطه بین استفاده از رسانه های صوتی و تصویری و بزه کاری نوجوانان، پژوهش های ارتباطی، شانزدهم، شماره ۲
- حجازی، آریا، دالکی، شهره، بدیعان موسوی، نازیلا، زارع نژاد، محمد (۱۳۸۸)، گزارش یک مورد دیگر آزاری جنسی به همراه برخی پارافیلیا، پزشکی قانونی، پانزدهم، شماره ۴
- دلاور، علی (۱۳۸۷)، مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران، رشد، ششم
- ردادی، محسن (۱۳۸۷)، سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی، راهبرد یاس، شماره ۱۶
- رضوی، محمد (۱۳۸۸)، جرایم سایبری و نقش پلیس در پیشگیری از این جرایم و کشف آنها، دانش انتظامی، نهم، شماره اول
- صالحی امیری، سیدرضا (۱۳۸۶)، مفاهیم و نظریه های فرهنگی، تهران، ققنوس
- صالحی نادری، رضا، افشاری نادری، افسر (۱۳۹۰)، مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران، راهبرد، بیستم، شماره ۵۹
- علیوردی نیا، اکبر (۱۳۸۳)، اینترنت و سوء مصرف مواد مخدر، مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۱۷۰-۱۵۵
- کاهه، احمد (۱۳۸۴)، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، جلد ۱، تهران: انتشارات گلپونه
- کبیری فر، فاطمه، صرافی زاده، اصغر (۱۳۸۹)، بررسی نقش اینترنت در توسعه فرهنگی، مدیریت فرهنگی، چهارم، شماره ۹
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷)، پیامد های مدرنیته، حسن ثلاثی، تهران، مرکز
- محسنیان راد، مهدی (۱۳۷۶)، انتقاد در مطبوعات ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها، محدود
- مهدی زاده، شراره، عبدالحی، الهه (۱۳۸۴)، بررسی رابطه میان نحوه استفاده از اینترنت و ماهواره با برگزاری روز دوستی، مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۱۸۴-۱۶۱
- نژاد بهرام، زهرا، کمالی چیرانی، فاطمه (۱۳۸۹)، بررسی ابعاد فرهنگی اجتماعی کنترل والدین بر استفاده فرزندان از اینترنت، برگ فرهنگ
- ورسلی، پیتر (۱۳۷۸)، نظم اجتماعی در نظریه های جامعه شناسی، سعید معیدفر، تهران، موسسه فرهنگی انتشاراتی تیان، اول

- Adam Salifu, (2008) “The impact of internet crime on development”, Journal of Financial Crime, Vol. 15 Iss: 4, pp.432 – 443
- Alan D. Smith, (2004) “Cybercriminal impacts on online business and consumer confidence”, Online Information Review, Vol. 28 Iss: 3, pp.224 - 234
- Alan D. Smith, (2004) “E-security issues and policy development in an information-sharing and networked environment”, Aslib Proceedings, Vol. 56 Iss: 5, pp.272 - 285
- Alan D. Smith, William T. Rupp, (2002) “Issues in cybersecurity; understanding the potential risks associated with hackers/crackers”, Information Management & Computer Security, Vol. 10 Iss: 4, pp.178 - 183
- Andrew Rathmell, (1999) “Cyber-Terrorism: The Shape of Future Conflict?” Journal of Financial Crime, Vol. 6 Iss: 3, pp.277 - 283
- Barry A.K. Rider, (2001) “Cyber-Organised Crime-The Impact of Information Technology on Organised Crime”, Journal of Financial Crime, Vol. 8 Iss: 4, pp.332 - 346
- C. Bryan Foltz, (2004) “Cyberterrorism, computer crime, and reality”, Information Management & Computer Security, Vol. 12 Iss: 2, pp.154 - 166
- Clough Jonathan (2010) “Principles of Cybercrime”, Published in the United States of America by Cambridge University Press, New York, ebook
- Carlos A. Rodriguez, (2006) “cyberterrorism – a rising treath in the western hemisphere” United States Army National Guard, fort Lesley j. Mcnair, Washington, dc. May 2006
- Department of Justice Ottawa Canada, (2002) “Voyeurism as a Criminal Offence” A Consultation Paper, Published by authority of the Minister of Justice and Attorney General of Canada
- H.L. Armstrong, P.J. Forde, (2003) “Internet anonymity practices in computer crime”, Information Management & Computer Security, Vol. 11 Iss: 5, pp.209 - 215
- Karen A. Forcht, Richard E. Fore, (1995) “Security issues and concerns with the Internet”, Internet Research, Vol. 5 Iss: 3, pp.23 – 31

- Michel Dion, (2011) "Corruption, fraud and cybercrime as dehumanizing phenomena", International Journal of Social Economics, Vol. 38 Iss: 5, pp.466 - 476
- Niklas Langstrom, (2009) "The DSM Diagnostic Criteria for Exhibitionism, Voyeurism, and Frotteurism" American Psychiatric Association, DOI 10.1007/s10508-009-9577-4
- Rachel McLean, David W. Wainwright, (2009) "Social networks, football fans, fantasy and reality: How corporate and media interests are invading our lifeworld", Journal of Information, Communication and Ethics in Society, Vol. 7 Iss: 1, pp.54 – 71
- Roderic Broadhurst, (2006) "Developments in the global law enforcement of cyber-crime", Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, Vol. 29 Iss: 3, pp.408 - 433
- R.E. Bell, (2002) "The Prosecution of Computer Crime", Journal of Financial Crime, Vol. 9 Iss: 4, pp.308 – 325
- Rohas Nagpal (2008) "evolution of cyber crime" Asian School of Cyber Laws, ebook
- Sameer Hinduja, (2004) "Perceptions of local and state law enforcement concerning the role of computer crime investigative teams", Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, Vol. 27 Iss: 3, pp.341 - 357
- Sarah Gordon, (2003) "Cyberterrorism?", Senior Research Fellow Symantec Security Response
- Ulrike Hugl, "Reviewing person's value of privacy of online social networking", Internet Research, Vol. 21 Iss: 4, pp.384 – 407
- Vasileios Vlachos, Marilena Minou, Vasillis Assimakopoulos, Androniki Toska, (2011) "The landscape of cybercrime in Greece", Information Management & Computer Security, Vol. 19 Iss: 2, pp.113 – 123
- Walker Clive, (2006) "cyber-terrorism: legal principle and law in the United Kingdom" Centre for Criminal Justice Studies

- Karen A. Forcht & Richard E. Fore
- Andrew Rathmell
- Barry A.K. Rider
- Alan D. Smith & William T. Rupp
- R.E. Bell
- Department of Justice Ottawa, Canada
- Sarah Gordon
- H.L .Armstrong & P.J .Forde
- C. Bryan Foltz
- Alan D. Smith
- Alan D. Smith
- Sameer Hinduja
- Ulrike Hugl
- Roderic Broadhurst
- Clive Walker
- Carlos A. Rodriguez
- Adam Salifu
- Niklas Langstrom
- Rachel McLean & David W. Wainwright
- Vasileios Vlachos, Marilena Minou, Vasillis Assimakopoulos, Androniki Toska
- Michel Dion